

ÂLİM KAHRAMAN'LA “TOPLU ÖYKÜLER”İ ÜZERİNE KONUŞMA

Ali İhsan Bilgiç

Hocam, yeni çıkan Çarkıfelek adlı toplu hikâyeler kitabınız hayırlı olsun. Sizi öykülerinizin yanı sıra biyografi eserleriniz, inceleme çalışmalarınız, deneme kitaplarınızla da tanıyoruz. Türler arasında bir ayrım yapıyor musunuz? Hangisi daha önde duruyor sizin için?

Teşekkür ederim.

Eser verdiğim türler arasında ayrım yapmak bana bir annenin/babanın çocukları arasında ayrım yapması gibi geliyor. O bakımdan birisini öne çıkarmak istemiyorum. Hepsi istekle, zevk duyarak yazdığım kitaplar. Fakat bazı öykü kitaplarımın deyim yerindeyse “doğum”ları sancılı oldu. Onlar varlık anlamlarını daha fazla duyurarak, hatta tahriplere yol açarak, acı vererek, kendi varlığında da taşıdığı yaralarla ortaya çıktılar. Hayat-memat meselesi gibi âdeta. Nedense bu bakımdan onların varlığı ayrı bir kıymet taşıyor gözümde.

Bazı evlatlarınız sizi üzmez, itaatkârdırlar. Öykülerimin serazat bir kişiliği oldu. Yeri geldi beni dinlemedi, başına buyruk davranışlar içine girdi. Uykularımı kaçırdı zaman zaman. Fakat böyle de olsa atabilir misiniz onları bir tarafa? Atmak, unutmak ne kelime; daha fazla üzerine titriyorum öykülerimin. Onlar söz konusu olduğunda daha da hassaslaştığımı fark ediyorum. Bir de niye gizleyeyim artık; bana çok benziyorlar. Bana bunca yapıp ettiklerine rağmen daha derin bir ilgilim var onlara.

Çarkıfelek’in öyküsü nedir? Ne zamandır üzerinde çalışmalar yaptınız?

Benim yazı hayatımın başında bazı öykülerim de var. 1980 yılında ilk eleştiri, deneme yazılarım yayımlanırken bir-iki öyküm de çıktı. Fakat hepsini rahmetle andığım ustalarım, ağabeylerim öykümü beğendiklerini ancak eleştiri yazıları yazmamı, eleştiriye edebiyat orta-

mımızın daha fazla ihtiyacı olduğunu söylediler. Sözlerini dinledim. Böylece ilk kitabım 1985 yılında çıkmasına rağmen ilk öykü kitabım *Kayıp Hikâyeci* 2000 yılında yayımlanabildi. O kiptaki öyküleri yazmaya 90'lı yıllarda başlamıştım. Kitabın ilk öyküsü Şubat 1998'de çıktı bir dergide ve arkası da geldi. Kitap olarak 2000 yılında yayımlandı. Ama o kitabın beni içine aldığı atmosferden hâlâ çıkamamıştım o sıralar. Âdeta içimde kalmış, orada kırıdamaya devam eden diğer öyküleri yazmaya devam ettim. İkinci kitabım *Geçit* 2011'de yayımlandı. İçinde hem *Kayıp Hikâyeci* hem de onu tamamlayan "Geçit" ana başlığıyla sonradan yazdığım öyküler vardı.

Yazmak Bana Göre Değil (2016), *Bak Bahar Gelmiş* (2021) ayrı bağlamları bulunan öykü kitaplarıdır. Böylece dört öykü kitabım çıktı ortaya. Öykü kitaplarım çok büyük satış rakamlarına ulaşmadı hiçbir zaman ancak haberdar olabildiğim, beni gönendiren çok özel paylaşımlar oldu okuyucularımdan.

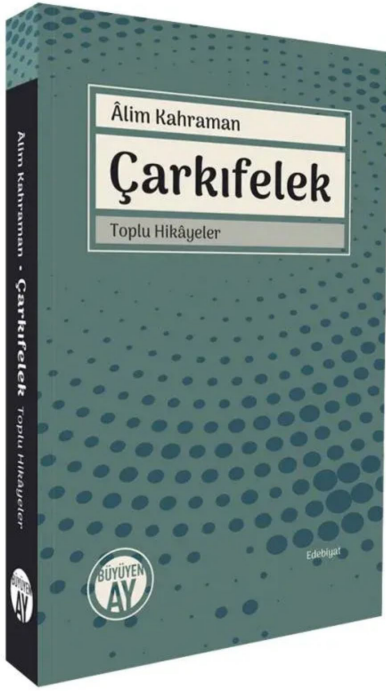
Bu sene (2026), öykülerimi topluca yayımlama düşüncesi kuvveden fiile (düşünceден uygulamaya) çıkma aşamasına gelince daha önce dergilerde çıkmasına rağmen henüz yerlerine konulmamış beş öyküyü de yerleştirdim kitaba.

Çarkıfelek'in macerasını 1980 yılında yayımlanan ilk öykümle (*Kayıp Hikâyeci*'de yer aldı "Asansör" başlıklı bu öykü. Sonra *Geçit* ve *Çarkıfelek*'e koymadım) başlatırsak kitabın arkasında 46 yıla yayılmış büyük bir süreç var. Eğer 1995 yılından başlatırsak süre 31 seneye düşer.

Kitabın ismi nasıl konuldu?

Kitabın ismi olan "Çarkıfelek" ilk öykülerimin içinde yer alan ve uzun bir öyküden meydana gelen bir bölümün adı. O öyküde bir tezhip atölyesinde geçiyor olaylar ve bir çarkıfelek deseni var, öykü kişilerinin hayatında işlevi bulunan...

O öykü ("Müzehhibin Mektubu") *Kitaplık* dergisinin Şubat 2007 sayısında çıkmıştı, *Geçit* çıkarken onu kitaba almamıştım. Bu sefer "Beklenmeyen Bir Mektup" öyküsüyle beraber *Çarkıfelek*'te yerlerini buldular.

Çarkıfelek bir döngünün adı. Dünya, kâinat döngüsü.. Bizim eski edebiyatımızda çok derin bir izlek oluşturur. Feleğin çarkı, kader anlamını içerir. Ondan şikâyetlenir şairler. Ne geliyorsa felektendir. Büyük aşklar, büyük ayrılıklar hep feleğin yanı kaderin eseridir. Teslimiyet ve şikâyet iç içe geçer bizim klasik edebiyatımızda.

Uzun bir konu... Bir yönüyle bu bağlama dâhildir benim öykülerimin içinde taşıdığı dünya, kâinat da.

Unutmadan söyleyeyim. “Çarkıfelek” adlı bir çiçek de vardır, bilirsiniz belki. Saat çiçeği diye de bilinir.

“Geçit” adlı hikâyenizde tren yolculuğu sırasında karşılaşılan bir karakter var. Etkileyici bir karakter. İç yolculuğu işaret eden satırlar yüreğe dokunuyor. Bu satırları nasıl okumalı acaba?

“Tuhaf Bir Tren Yolculuğu” öyküsünden, oradaki esmer tenli, muzip bakışlı, hayatı

iplemeyen “kaçak yolcu”dan söz ediyorsunuz herhâlde. İlk hikâyelerimde metinler arası bazı göndermeler var yer yer. Onları okuyuculara açıklamak bana düşmez herhâlde; sizlere bıraktım. Bu göndermeleri bir tarafa koyarak söylersek tarifelerde yer almayan o gece yarısı trenindeki bu dünya kaçacağı arkadaşı feleğin sillelerini yiye yiye derin bir hayat felsefesine ermiş, “yüreğe dokunan” sözleri olan bir “avare/serseri” olarak adlandırabiliriz. Evet, bu kitaptaki en dokunaklı hikâye kişilerinden biri. Yolculuk nereye denildiğinde kalenderce bir cevap veriyor: “Yolculuk, sahte olandan sahih olana; geçici olandan gerçek âleme” diyor.

Bu sözlere sizden önce de dikkat edenler olmuştu, yazılarında alıntılama ihtiyacı duymuşlardı.

Bak Bahar Gelmiş kitabınızdaki öyküler yaşanmışlık kokuyor. Bir yanı köy olan Anadolu insanını resmediyor. Bu manzara bugün için ne ifade ediyor? Toplum o yaşantısından kopmaktan pişman mı sizce? Bu hikâyeler hangi duyguları dile getiriyor?

O kitaptaki öyküler bir çeşit anı-öykü.

Bir köy çocuğuyum ben. Orada doğdum ve ilkokulu bitirene kadar da o köyde yaşadım. O yıllarda 60 yaşlarında olan bir adamın elli sene önceye giderek köydeki kendini bulmasından, yaşanmışlıklara biraz da hayret gözüyle baki-

şından doğdu o metinler. Köy o eskideki kendine hem benzemektedir hem de değişmiştir. Köydeki aramaya çıktığı insanların çoğu da orada yoktur artık. Onlara benzeyen genç simalar vardır (eskilerin çocukları veya torunları), onlar da o çocuğu/adamı hatırlamazlar/tanıyamazlar. Elli sene geçmiştir aradan, ölenler olmuştur, bir iki yeni kuşak gelmiştir.

Ben sadece kendi doğduğum köye değil, bir süre yaşadığım kasabama, ardından gittiğim ve orta ve liseyi orada bitirdiğim Manisa'ya da aynı hayret gözüyle bakıyorum ziyaretlerimde. Manisa'yla ilgili de birkaç metin yazdım. İşin tuhafı 1974'te geldiğim İstanbul da o zamanın İstanbul'u değil artık. Belki başka bir kitapta bu şehirler (Kula-Manisa-İstanbul) de yazılmalı.

Evet dediğiniz gibi bugünün nesline ne ifade ediyor/eder bu kitaplar? Bilemiyorum. Zevkle okuyanlar da var, yabancı kalanlar da... Ne yapalım ki bize ait bir yaşantı dönemi onlar da. Kültürel devamlılık, yaşanmışlıkların, hayat tecrübelerinin sonradan gelenlere aktarılmasıyla mümkün oluyor. Onlar ise kendi hayatlarını yaşıyorlar, bu sırada belki öncekilerin aktardıklarından da bir şeyler katacaklar bu hayatın içine.

"Toplu hikâyeler" yayımlamak ne anlama geliyor? Öykü yazmayacak mısınız bir daha?

Siz böyle söyleyince bir tuhaf oluyor insan.

O bilemediğimiz son saatimize kadar eğer aklımız başımızda, sağlığımız yerindeyse yaşamaya, ipin ucunu bırakmamaya çalışacağız. Buna öykü yazmak da dâhil. Fakat her kitabım çıktığında yeni öyküler yazabilir miyim bir daha bundan sonra, diye bir endişem de oldu hayatım boyunca.

Toplu öyküler, uzun yıllara yayılmış öykü kitaplarımı bir araya getirmek, kitap dışında kalmış, zamanını bekleyen öykülerimi yerlerine yerleştirmek, öykücülük yönüme biraz daha belirginlik kazandırmak gibi amaçlarla ortaya çıktı. Tabii yayıncılığın şartları da yeni bir kitabın ortaya çıkmasında rol oynuyor. Büyüyenay Yayınlarının değerli sahibi Mustafa Kirenci'nin alicenaplığı bir kere daha kendini gösterdi; güzel bir görünüm içinde, özenli bir baskıyla ortaya çıktı *Çarkıfelek*.

Bize vakit ayırdınız. Güzel bir sohbet gerçekleştirdik. Teşekkür ederiz.